

Slovar pojmov nadaljevanje

Spanje počasnih ritmov - (angl. slow wave sleep - SWS), včasih imenovano tudi "globoko spanje" (ang. deep sleep), je poimenovanje za tretjo (in občasno tudi četrto) fazo NREM faze spanja.

Stereotaktični okvir - naprava, ki operirani ali obsevani del telesa drži pri miru in omogoča natančen doseg tarčnega področja (na površju ali v globini telesa) z uporabo koordinatnega sistema

Stres - (zunanji) dražljaj, ki ogroža normalno delovanje organizma. Številne oblike stresa škodljivo vplivajo na telo, nekatere pa so lahko tudi koristne.

Striatum - kavdatno jedro in putamen kot funkcionalna celota; del bazalnih ganglijev (globokih možganskih jeder), pomembno udeležen pri obdelavi senzori-motoričnih informacij iz možganske skorje in talamusa ter njihovem prenosu do bazalnih ganglijev, pri načrtovanju in izvajanju gibov ter pri različnih vidikih kognicije.

Substantia nigra - del mezencefalona, udeležen pri uravnavanju gibanja in nagrajevanja. Propad dopaminskih nevronov v substantii nigri je povezan s pojavom Parkinsonove bolezni.

Suprakiazmatično jedro - majhen skupek živčnih celic v hipotalamusu, ki ciklično (v obdobju približno 24 ur) izražajo t.i. beljakovine centralne ure (angl. *clock proteins*) ter tako uravnavajo cirkadiani ritem, oziroma ritem budnosti, spanja, izločanja hormonov in drugih telesnih funkcij.

Talamus - struktura, ki jo tvorita dva jajčasta skupka živčnega tkiva v velikosti oreha, ki se nahaja globoko v možganih ter predstavlja glavno križišče in pomembno postajo za obdelavo čutnih prilivov.

Temenski reženj - eden štirih delov možganske skorje, udeležen pri obdelavi čutnih informacij, pozornosti in jezikovnem izražanju.

Tesnobnost - stanje povečane vzdramljenosti, ki ga označuje močna zaskrbljenost.

Testosteron - spolni hormon, ki večinoma nastaja v modih, v manjši meri pa tudi v skorji nadledvične žleze in jajčnikih.

Trofični dejavniki - majhne beljakovine, ki so v osrednjem živčevju ključne za razvoj, delovanje in preživetje posameznih skupin nevronov.

Vagus - deseti možganski živec, ki med drugim prevaja signale iz možganov do srca, pljuč in prebavil ter obratno.

Veliki možgani (cerebrum) - največji del človeških možganov, ki je pomemben za višje umske sposobnosti, vključno z mišljenjem, zaznavanjem, načrtovanjem, razumevanjem jezika in nadzorom hotenih gibov.

Vidni živec - snop nevronov, ki prevajajo informacije od mrežnice do možganov.

Vzdramljenost - fiziološko stanje sprememb v možganih in telesu, ki spodbujajo vedenjske vzorce v odziv na dražljaje.

Wernickovo področje - področje v senčnem režnju možganske skorje, pomembno udeleženo pri razumevanju jezika.

Zarodne celice - nespecializirane celice, dolgoročno sposobne obnove s procesom celične delitve.

Zatilni reženj - eden štirih delov možganske skorje, udeležen pri obdelavi vidnih dražljajev.

Dodatni viri in uporabne povezave

The Society for Neuroscience [Ameriško društvo za nevroznanost]
1121 14th Street NW, Suite 1010
Washington, DC 20005
(202) 962-4000
sfn.org

SiNAPSA, Slovensko društvo za nevroznanost
sinapsa.org

Prvi koraki v nevroznanost, znanost o možganih / [prevredli Jure Bon ... s sod.].

2. dopolnjena izdaja. Ljubljana:
SiNAPSA, Slovensko društvo za nevroznanost, 2014. Knjižica je prosto dostopna na povezavi https://zdravaglava.si/wp-content/uploads/2019/03/Koraki_v_Nevroznanost-2014.pdf

SiNAPSIN projekt Zdrav duh v zdravi glavi
zdravaglava.si